

РОЛЬ ТА ФУНКЦІЇ ОРГАНІВ СТАНОВОГО ПРЕДСТАВНИЦТВА У ЧЕСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ЗА ПРАВЛІННЯ ДИНАСТІЇ ЯГЕЛЛОНІВ (1471–1526 рр.)

Протягом XIV – XV ст. відбувалося формування королівської ради. Вона стала головним органом державного управління у Чеському королівстві в період правління династії Ягеллонів (1471 – 1526). Велику роль відігравали і земські з'їзди. Окрім земського з'їзду діяли і територіальні з'їзди. Кожна територія мала свої особливості. Наступним важливим державним органом був Земський суд. Більшість посад займали пани, рицарі мали право обіймати лише посаду найвищого земського писаря та бургграфа Градецького краю. У Моравії найвищу посаду обіймав земський гетьман. У Лужицях – фойт (fojt – васал короля наділений повноваженнями), а у Силезії королівський гетьман. Щодо королівських міст, то вони керувалися міським правом. Відмітимо, що далі рада розділялася на вужчу і розширену. Таким чином, основною рисою органів станового представництва було обмеження королівської влади і надання великого значення королівським з'їздам на яких досить вузьке коло вищої шляхти вирішувало фінансові, внутрішньо та зовнішньополітичні питання.

Ключові слова: Ягеллони, Чеське королівство, Моравія, Силезія, Лужиці, станова монархія, органи станового представництва, королівська рада, з'їзди, права, привілеї.

Після гуситської революції розпочалися зміни у соціально-політичному житті Чеського королівства. Протягом XIV – XV ст. відбувалося формування органів станового представництва на чолі з королівською радою. Вона стала головною державною силою Чеського королівства в період правління династії Ягеллонів (1471 - 1526). По суті особа, що очолювала королівську раду, була де-юре і главою держави. Доказом може слугувати невелике повідомлення венеціанського посла, який, перебуваючи у 1512 р. у Чеському королівстві, відзначив, що влада належить не королю Владиславу II Ягеллону (1471 - 1516), а королівській раді. До неї входили пани та рицарі, які відігравали роль радників, політиків і дипломатів. Саме від них виходили політичні ініціативи, укази, привілеї, вирішувалися спірні питання. До ради обиралися в залежності від статусу в суспільстві, фінансових спроможностей, особистих якостей і вмінь [1, с.241; 2, с.185-186].

На думку Й.Мацека, рада не мала чітко визначених функцій і концепцій [1, с.241]. Однак, аналізуючи листи, видані королівською канцелярією, можна визначити, наскільки широкими були повноваження королівської ради. Свідченням того, що більшість указів були видані не королем, а радою, є привілей, виданий у 1476 р. м. Будейовіце, яке визнавало владу не Владислава II, а короля Матяша Корвіна (1458 - 1490) [3, с.81]. Зазначимо, що деякі міські привілеї були видані королем лише формально, насправді ж рада діяла у власних інтересах. Прикладом може бути привілей, виданий у м. Соботка, автором якого є Ян із Шелмберка (1502 - 1508 рр. найвищий канцлер), а підписаний він королем Владиславом II [1, с.241-242].

Ми бачимо, наскільки не чіткими були компетенції королівської ради. Так само не зрозуміло, хто мав вести контроль над діяльністю королівської ради. Слід звернути увагу і на саме поняття слова "рада", яке у той час носило широкий зміст. Відмітимо, що іноді в джерелах королівську раду називають "земською радою" [4, с.517-518].

Велику роль відігравали і з'їзди, які поділялися на земські (zemské), крайські (krajské) і найвищий генеральний (generalní). З часів гуситської революції у земських з'їздах брали участь представники трьох станів: пани, рицарі та королівські міста (окремим станом було духовенство). Виняток становили Моравія (могли засідати чотири стани) і Силезія (засідали два вищі стани). Зауважимо, що всі стани збиралися разом на початку і у кінці з'їзду, коли виголошувалося рішення. Засідання проходило в трьох окремих куріях (палатах), де кожен пан і рицар мав по одному голосу, а в міській палаті по одному голосу мало кожне королівське місто. Для прийняття рішення потрібно було дійти консенсусу. Але за такого механізму пани і рицарі мали перевагу в голосах [5, с.106, 107, 111].

Головними завданнями з'їзду були такі: надання дозволу королю на збір податків, видання нових законів, надання дозволу на військовий похід, надання іноземцям права на отримання громадянства, так званого "inkolat" (шляхетського громадянства). Рішення з'їзду не вимагало королівського підтвердження. Після прийняття рішення вносилося до земських законів (zemské desky) і набирало чинності [6, с.92].

Окрім земського з'їзду, діяли і крайські (територіальні) з'їзди. На них рицарі обирали представників, що повинні були брати участь у земському з'їзді. Кожна територія мала свої особливості. У Моравії окремо засідали католицькі прелати. У Лужицях з'їзд поділявся на курію шляхетську і міську. Щодо Силезії, то тут одна частина станів напряму підкорялася королю, а інша - місцевим князям [5, с.106, 113].

Найвищим органом станового представництва був Генеральний з'їзд. Він скликався в залежності від політичних потреб Чеського королівства. Генеральний з'їзд мав право скликати король, а вразі його відсутності (смерть, від'їзд і т.п.) намісник королівства найвищий бургграф (supremus burgravius). Зазвичай головними питаннями, які розглядалися були, обрання нового короля, релігійні питання, військова готовність у зв'язку з небезпекою і т.п. Відмітимо, що за правління династії Ягеллонів Генеральний з'їзд скликався декілька разів у 1471, 1472, 1473, 1475, 1518 і 1521 рр. [5, с.108, 113-114; 7, с.143].

Наступним важливим державним органом був Земський суд. Ним пани і рицарі керувалися при вирішенні суперечок. Суд засідав чотири рази на рік під безпосереднім головуванням короля чи його

заступника найвищого бургграфа. Допомогали земські судді, найвищий писар та найвищий судовий розпорядник [8, с.33-35; 9, с.255-290].

Зауважимо, що окремим і найвищим органом була королівська рада. До неї входили найвищі земські урядовці: найвищий бургграф (очолював раду, заступник короля); найвищий канцлер (затверджував видання кожного королівського указу); підкамердинер (podkomornik - завідував справами королівських міст і міських рад); далі йшли найвищий камердинер, земські судді, земський писар, гофмістр, два бургграфи Карлштейнські і бургграф Градецького краю. На посаду міністра (міністра фінансів) призначав король (згідно з рішенням від 1485 р.) Більшість посад займали пани, рицарі мали право обіймати лише посаду найвищого земського писаря та бургграфа Градецького краю [10, с. 49-51]. У Моравії найвищу посаду обіймав земський гетьман. У Лужицях – фойт (fojt – васал короля, наділений повноваженнями), а в Силезії - королівський гетьман. Відмітимо, що королівські міста керувалися міським правом [11, с.84; 12, с.212-215; 13, с.513-514].

Рада поділялася на Земський суд і суди присяжних. Далі розділялася на вужчу і розширену ради. До розширеної входили земські і придворні урядовці, так звана судова палата. Її діяльність обмежувалася вирішенням суперечок. Більшу вагу мала вужча рада, яка складалася з королівських радників, що приймали найважливіші рішення [14, с.286-292; 8, с.4].

Дуже важко визначити кількість членів вужчої ради. Можна припустити склад із 20 – 25 осіб. Вона діяла до 1490 р., тобто до переїзду короля Владислава II до Буди. Саме в Буді формувалася нова рада із представників угорського дворянства, що склала опозицію чеській королівській раді. Той факт, що серед рад була плутанина, відображає лист надісланий з м. Будейовіце. Королівська рада дала відповідь: “Не зрозуміло, якій раді ви підпорядковуєтесь... ми рада короля Владислава...” [15, с.49-51].

Важливим є 1479 р., коли склад ради поповнили католицькі пани: Пути Швіговський із Різмберка, Ян Заїц із Газмбурка на Кості, Індржіх із Градця, Фрідріх із Шумбурка, Індржіх із Плавна. У раді стали відсутні прелати, які за Карла IV Люксембурга (1346 - 1378) займали чи не половину місць. Саме з цього часу пани отримали в раді перевагу над рицарями [1, с.243].

Передовими радниками Владислава II були представники нижчої шляхти (зауважимо, що існував поділ на вищу і нижчу шляхту): Самуель Валечовський із Градку, Микола з Ландштейна, Чешк із Клінштейна, Слезан Бернард Берка з Насіле, Ян із Роупова, Альбрехт із Очеделіц, Ян Соколовський із Вранця (польський шляхтич), Кріштоф Опл із Фіцтум, Микола Трчка з Ліпи, Ян Костка з Поступиць, Боржіта з Мартініц. Відмітимо, що представники нижчої шляхти були здебільшого чашники. Це насамперед брати Товачовські з Цімбурка, брати Павло і Індржіх із Єнштейна, Ян із Яновіц на Петршпурці, рицар Микола Світачек із Ландштейна та Петро Кдулінець із Остромерже [16, с.354].

Формально членів ради призначав король, який у радники мав право запросити як вище дворянство, так і камердинерів. Станом на 1471 р. король користувався послугами представників ради короля Їржі з Подебрад (1458 – 1471) [16, с.44]. Відмітимо, що в раду не увійшли сини короля Їржі з Подебрад та вдова королева Йоганна з Рожмітала (1458 – 1471), хоча вони відігравали важливу роль у політичному житті Чеського королівства (в 1474 р. королеву все ж було включено до списку радників Владислава II) [1, с.244]. Зауважимо, що чашники всілякими методами намагалися стати членами королівської ради. На думку Й.Мацека, членами ради могли бути і представники королівських міст. Потенційно вони могли займати дві посади: камердинера чи гофріхтаржа (вищого урядовця). Відмітимо, що інтереси міст представляв бургграф, рицар Самуель Валечовський із Градку [1, с.245].

Прикладом того, що король залежав від шляхти, є відповідь, надана послам Альбрехта Бранденбурзького в 1478 р.: “Король не може прийняти рішення, тому що ще не з'їхалися його ради, які затрималися в Оломоуці” [1, с. 49]. Подібна ситуація відбулася у 1478 р., коли король без згоди ради не зміг призначити архієпископа для чашників [1, с.50-51].

Важливі зміни відбулися в 1479 р., коли пани і рицарі прийняли рішення удосконалити королівську раду. З кожного краю мав бути призначений один пан і рицар, вони мали змінюватися кожні чотири тижні, і таким чином рада повинна була діяти безперервно. На жаль, немає даних, чи було це впроваджено, але королівська рада стала державним органом влади в руках вищих станів. За таких обставин міські ради не мали заступництва. Лише король або окремі особи могли лобювати інтереси міст [1, с.71].

Як діяв цей механізм, можна простежити на прикладі справ курфюрста Альбрехта Бранденбурзького. Він лобював інтереси імператора Фрідріха III (1452 - 1493), який не бажав, щоб між Владиславом II і Матяшем Корвіном були укладені договори. Він впливав на чоловіка доньки Індржіха з Подебрад, який у переговорах з Владиславом II відстояв його інтереси. Для прикладу ще один механізм. Посли пана Альбрехта Бранденбурзького від його імені звернулися до короля. Щоб потрапити до нього на аудієнцію, послы мали звернутися до королівського маршалка Кріштофа з Фіцтун та королівського камердинера польського рицаря Яна Соколовського з Вранця. Разом із Вілемом із Різмберка Ян Соколовський та Самуель Валечовський були ключовими особами королівського двору в період з 1477 – 1485 роки (за допомогою хабара пани отримали аудієнцію короля) [1, с.246-247].

Звернемо увагу на найближче оточення короля Владислава II, а саме на його радників. Під час переговорів Владислава II з королевою Йоганною радниками були Йоаким із Рожмітала (брат пана Лева) та найвищий гофмістр Алеш Берка з Дубе [17, с.257-258]. При військовому поході Владислава II у Силезію проти Матяша Корвіна серед найвищих радників фігурують Буріан із Гутштейна, Бенеш із Вейтміле та Бенеш із Коловрат. Релігійними питаннями займалися Ян із Шелмберка, Ян із Швамберка, Бенеш із Вейтміле та Самуель Валечовський. На думку Й.Мацека, бюрократизація системи влади з'явиться пізніше.

Протягом 1471 – 1490 рр. рада була досить вузьким державним органом, окремі особи якої мали реальну владу в Чеському королівстві.

Важливе місце в системі влади займали і королівські секретарі. До 1473 р. раду секретарів очолював пан Йошт із Еіпсідру та Котланех і граду Тіржове. Він представляв інтереси Хебського і Локетського країв, за службу отримував великі маєтки [1, с.248].

Після від'їзду короля до Угорщини функція королівської ради змінюється. У Чехії та Моравії ради стають виконавчою владою станового представництва. Їм належить влада на з'їздах, у земському і палатному судах [18, с.77-79].

Король обіцяв угорським станам не відривати Моравію, Силезію та Лужиці від Угорського королівства, також боротися проти імператора за землі Штирії, Каринтії, Крайни та Австрії. Велику роль в цьому питанні відіграло чеське дворянство, яке фінансувало короля [1, с.249-250].

Обрання нового короля посилює позиції угорського дворянства. Починається протистояння між угорськими та чеськими станами за політичний вплив на короля. Зазначимо, що структура станової монархії в Угорщині відрізнялася від чеської. Тут не було гуситського руху і при владі знаходилася консервативна верхівка магнатів і прелатів [19, с.232-233].

За таких обставин король був лише формальним главою держави. Вся влада належала палатину Емеріху Перенї або Трансільванському володарю Дьордю Сатмарі (єпископ із Печу), пізніше Естергомському архієпископу і кардиналу Томашу Бакоци. У документах їх іноді титулюють, як "другий король". Так у 1510 р. угорський з'їзд призначив 7 прелатів, 9 магнатів "баронів" членами королівської ради. У 1514 р. з'їзд призначив чотирьох прелатів і чотирьох магнатів радниками короля (співправителями) [1, с.251].

Відмітимо, що в Угорщині не виникла нижча (мала) рада, а участь міщан виключалася. Сам Владислав II згодом почав іменуватись насамперед як король угорський, а потім вже чеський [12, с.212]. За рахунок поширення католицької віри, боротьби проти турецької агресії та сильної влади попередника Угорщина в політичному плані займала важливіше місце, ніж Чехія [1, с.251-252].

Окрім короля Владислава II тиск почала відчувати і чеська королівська рада. Богуслав Гасіштейнський писав: "Це не рада короля Владислава, але збір зухвалих і непристойних блазнів". Король повністю був під впливом магнатів, які втручалися і в справи Чеського королівства. У 1514 р., під час повстання Дердя Дожі (1470 - 1514), Владислав II відкинув пропозицію про військову допомогу чеських міст: "Пани угорські цього не бажають... таке посольство може нам нашкодити" [20, с.28].

Практикувалося висилати з Буді до Праги королівського прелата, який мав представляти інтереси короля на земських з'їздах. Під час відвідин Праги король брав із собою угорського єпископа. Для прикладу в Празі у 1497 р. були єпископи з Варадіна, Ягру, Вацова [1, с.253].

Виникає питання, де знаходився центр влади Чеського королівства? Формально в Буді, а офіційно, там де засідали стани (Прага, Брно, Оломоуц). Офіційно вони мали виконувати волю короля, але насправді керували самі. Так в 1502 р. без згоди короля вищі стани домовилися між собою про розподіл земського уряду. Фактично було створено новий державний лад. Цікаво, що король не зумів відстояти своїх інтересів і був змушений підтвердити це рішення [21, с.278-279].

У період 1495 – 1500 рр. дворянство зробило великий крок у досягненні свого верховенства у чеському суспільстві. Вперше в Чеському королівстві було видано кодекс права, так званий "Земський устав короля Владислава 1500 року". Це призвело до закріпачення населення, зменшення прав міст, а вся влада як законодавча, так і виконавча опинилася в руках вищого дворянства.

Видання "Земського уставу 1500 р." стало доказом обмеження королівської влади і фактичного переходу законодавчих і виконавчих функцій до вищого стану (панів і рицарів). У збірнику законів була розвинута концепція, суть якої полягала в тому, що міста, як третій стан, підкорялися королю і тим самим не були рівними вищому стану. Це надавало можливість дворянам обмежувати права міського стану. Третій стан мав право голосу лише в питаннях, що стосувалися міст [22, с.355; 23, с.80-85; 24, с.115-116].

Щодо питання дипломатії і міжнародних відносин, то тут король продовжував відігравати важливу роль. Також, як король так і королева залишали за собою право надання привілеїв, титулів, дарчих грамот на майно, землі і т.п. Саме до короля відправляли делегації і посольства. Відмітимо, що в Буді протягом 1490 – 1516 рр. приїжджали зі скаргами як пани, так і представники міст. Доказом служать десятки королівських декретів, дарчих грамот, надання привілеїв та розгляд судових скарг. Багато указів видано у зв'язку із суперечками між магнатами щодо маєтків, землі, лісів тощо [1, с.254].

Відомими королівськими секретарями при дворі в Буді були Альбрехт Рендел із Оушаві, Процек Малі з Цетне Сигізмунд із Курубих, Августин Касемброта та Ян Шлехта. Для вирішення питань з Австрією послом було призначено Їржі Найдекара. Послом від Петра з Рожмберка був секретар Радислав із Шебіржова. Інформатором Зденька з Рожміталу був Вацлав із Велгартіц. Найвпливовішим був Альбрехт Рендел - представник панів та рицарів (пізніше міст), станом на 1520 р. засідав в п'яти королівських судах і тридцять разів обирався членом королівської ради. Як повідомляють джерела, міг суперечити самому королю: "Не мав ти права без панів і рицарства цього робити..." [25, с.128-129]. Такі ж повноваження мав Процек Малі, його послугами користувалися впливові пани в питаннях організації з'їздів. Опозицію їм становили пани, очолені Ладиславом із Штернберка, які вимагали від короля відлучити конкурентів від влади [1, с.256].

Відмітимо, що в Празі продовжувала діяти королівська канцелярія. З 1502 р. її очолював канцлер Ян із Шелмберка. Він володів королівськими печатками і все, що видавалося в Буді затверджувалося королівською печаткою в Празі. Зауважимо, що в угорському королівстві Владислав II мав своє

канцелярське відділення [26, с.45-51]. У 1509 р. королю вдалося забрати королівські печатки і реєстр до Буди. Цікавий факт, що всі реєстри при евакуації з Буди в 1526 р. потонули в Дунаї [1, с.258-259].

Проблемним питанням залишалися видані в Буді документи короля Владислава II (листи та укази). Вони не завжди визнавалися в Чехії, тому що часто були закріплені угорськими печатками [1, с.260; 27, с.563-565].

Таким чином, основною рисою королівської ради було обмеження королівської влади і надання великого значення королівським з'їздам, на яких досить вузьке коло вищої шляхти вирішувало фінансові, внутрішньо - та зовнішньополітичні питання.

Зауважимо, що для земель, які опинилися під владою династії Габсбургів із 1527 р. було створено спільний орган влади Придворна палата (Dvorská komora). На чеських землях найвищим органом влади стала Рада королівської палати (Чеська палата (Česká komora)) [28, с.105-107; 14, с.383-404].

Отже, як ми бачимо, соціально-політична ситуація в Чеському королівстві в період правління династії Ягеллонів була складною і напруженою. Відбувалася боротьба за владу серед представників вищої і нижчої шляхти. Важливо відмітити, що протягом 1471 – 1490 рр. формується система станового представництва, на чолі якої стояла королівська рада. Саме їй належала провідна роль у чеському суспільстві. Вона продовжила свій розвиток упродовж 1490 - 1526 рр., що призвело до утворення станової монархії в Чеському королівстві.

Джерела та література

1. Macek J. Jagellonský věk v českých zemích (1471 – 1526) / J. Macek. – Praha: Academia, 2001. – Díl 1/2. – 561 s.
2. Šmachel F. Obrisy českého stavovství od konce 14 do počátku 16 století // Český časopis historický (далі ЧЧН) 90. – 1992. – S. 184-185.
3. Jiný list páně Zdenkuv Budějovským téhož smyslu. Na Zelené hoře, 4 Febr. 1476 / Palacký F. (ed.) Pře Racká Kocowského s Budějovskými r. 1476 – 1477 // Archiv český (далі АЧ 4). – Praha, 1846. – S. 81.
4. Zápis sněmovní r. 1486. W Praze, 1486, 17 Febr. / Palacký F. (ed.) Akta weregna i sněmovní w království Českém, r. 1486 // АЧ 4. – Praha, 1846. – S. 517-518.
5. Vaněček V. České sněmy za stavovské monarchie (od poloviny 15. Století do počátku třicetileté války) // Česka národní rada, sněm českého lidu / V. Vaněček. – Praha, 1970. – S. 103-116.
6. Markov J. Spor pánů a rytířů o sezení v lavicích // Sborník prací z dějin práva československého 1. – Praha, 1930. – S. 98-103.
7. Vaněček V. Malé dějiny státu a práva v Československu / V. Vaněček. – Praha: nákl. vl., 1947. – 210 s.
8. Čelakovský J. Soud komorní za krále Vladislava II / J. Čelakovský. – Praha: Nákl. vlastním, 1895. – 60 s.
9. Dragoun M., Mata P. Komorní soud za Vladislava Jagellonského (1471 - 1488) // Sborník archivních prací 47. – Praha: Archivní správa Ministerstva vnitra ČR, 1997. – Č. 2. – S. 255-292.
10. Čelakovský J. O vývoji středověkého zřízení radního v městech pražských // Sborník příspěvků k dějinám hlavního města Prahy I / 2 (далі SPDMP). – Praha, 1920. – S. 124-389.
11. Čelakovský J. Úřad podkomoršský v Čechách: příspěvek k dějinám stavovského v zemích českých / J. Čelakovský. – Praha: "Otto", 1881. – 134 s.
12. Čornej P. Dějiny zemi koruny české. Od příchodu Slovanů do roku 1740 / P. Čornej, I. Čornejová, I. Rada, V. Vaníček. – Praha: Paseka, 1993. – 316 s.
13. Čornej P. Velké dějiny zemi Koruny České (1437 - 1526) / P. Čornej, M. Bartlová. - Praha-Litomyšl: Paseka, 2007. – Díl VI. – Svazek VII. – 839 s.
14. Morávek J. Před vznikem dvorské komory (1519 – 1526). Od pravěku k dnešku // Sborník prací z dějin československých. - Praha, 1930. – Díl I. – S. 383-404.
15. Nowý list odpovědni Racka Kocowského Budějovským. W Horažďevicích 10 Dec. 1476 / Palacký F. (ed.) Pře Racká Kocowského s Budějovskými r. 1476 – 1477 // АЧ 4. – Praha, 1846. – S. 86-87.
16. Palacký F. Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě / F. Palacký. – Praha: L. Mazáč, 1930. – Díl V. – 578 s.
17. Král Vladislav čilí s ovdověnou královnou Johannou smlouvu strany jejího a služebnictva jejího dalšího vychování a strany zalaceni dluhů. V Praze, 10. Srpna 1474 / Kalousek J. (ed.) Listiny archivu někdy Olešnického z roku 1471 – 1474. // АЧ 15. – Praha, 1896. - S. 257-258.
18. Mezník J. Vyoj a system stavovske reprezentace v ceskych zemich v pozdnim stredoveku // Sbornik prací Filozofické fakulty Brnenské univerzity. Rada historická / J. Mezník. – Brno: "Masarykova univerzita", 1998. – Roč. 46. – Č. 44. – S. 75-81.
19. Král Wladislav Kutnohorskym. Na Budině 4 Jul. 1501 / Palacký F. (ed.) Akta weregna i sněmovní w Čechach 1501 // АЧ 6. – Praha, 1872. – S. 232-233.
20. Pražané zvou k poradě o žádosti králové za pomoc vojenskou ke dni 13. Července (1514 d. 4. července v Praze) / Schulz V. (ed.) Listy do Kouřimě zaslané z let 1513 – 1525 // АЧ 21. – Praha, 1903. – S. 28.
21. Jan z Šelenberka Jindřichowi ze Hradce. Na Přerově, 9 Dec. 1502 / Palacký F. (ed.) Akta weregna i sněmovní w Čechach 1502 // АЧ 6. – Praha, 1872. – S. 278-279.
22. Kosinova V. Nejvyšší úřad purkrabský ve zřízeních zemských století XVI. // Od pravěku k dnešku: sborník prací z dějin československých: k šedesátým narozeninám Josefa Pekaře. – Praha: Historický klub, 1930. – Díl 1. – S. 353-382.
23. Pánek J. Český stát a stavovská společnost na prahu novověku ve světle zemských zřízení / Vladislavské zřízení zemské a počátky ústavního zřízení v českých zemích (1500 - 1619) // Sborník příspěvků z mezinárodní konference. – Praha, 2001. – 449 s.
24. Veselý Z. Přehled dějin českého státu / Z. Veselý. – Praha: Přehled dějin českého státu, 1999. – 484 s.
25. Sekretáři královskému Prockovi Malému z Cetně, v říčíně odložení sněmu. Ve Vratislavi. 1516, 18 ledna / Kalousek J. (ed.) Dopisy Zdeňka Lva z Rožmitála 1508-1532 // АЧ 7. – Praha, 1887. - S. 128-129.
26. Macek J. O listinách, listech a kanceláři Vladislava Jagellonského (1471 – 1490) // Sborník archivních prací. – Praha, 1952. – Ročník 2. – Číslo 1. – S. 45-122.
27. Macůrek J. K otázce české listiny a české kanceláře na dvoře uherském v 2. polovině 15. Století (v letech 1486 – 1490) // Historický časopis (далі НЧ) 6. – 1958. – S. 560-568.
28. Hledíková Z., Janák J., Dobeš J. Dějiny správy v českých zemích: od počátků státu po současnost / Z. Hledíková, J. Janák, J. Dobeš. – Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. – 568 s.

Андрусак Я. Я. Роль и функции органов сословного представительства в чешских землях в период правления династии Ягеллонов (1471 – 1526 гг.)

В течение XIV - XV вв. происходило формирование королевского совета. Он стал главной государственной силой Чешского королевства в период правления династии Ягеллонов (1471 – 1526). Большую роль играли и земские съезды. Кроме земского съезда действовали и территориальные съезды. Каждая территория имела свои особенности. Следующим важным государственным органом был земский суд. Им руководствовались господа и рыцари при решении споров. Суд заседал 4 раза в год под непосредственным председательством короля или его заместителя высшего бурграфа. Также помогали земские судьи, высший писарь и высший судебный распорядитель. Заметим, что высшим органом власти был королевский совет. Большинство должностей занимали господа, рыцари имели право занимать только должность высшего земского писаря и бурграфа Градецкого края. В Моравии высшую должность занимал земский гетман. В Лужицах – фойт (fojt - вассал короля наделен полномочиями), а в Силезии королевский гетман. Что касается королевских городов, то они руководствовались городским правом. Заметим, что дальше совет разделялась на узкий и расширенный. Таким образом, основной чертой королевского совета было ограничение королевской власти и предоставление большого значения королевским съездам, на которых достаточно узкий круг высшей шляхты решал финансовые, внутренне и внешнеполитические вопросы. Именно ей принадлежала ведущая роль в чешском обществе. Она продолжила развитие на протяжении 1471 – 1526 гг., что привело к образованию сословной монархии в Чешском королевстве.

Ключевые слова: Ягеллоны, Чешское королевство, Моравия, Силезия, Лужицы, сословная монархия, органы сословного представительства, королевский совет, съезды, права, привилегии.

Andrusyak Y. Y. The role and the functions of the estate representation organs in the Czech Kingdom during the reign of the Jagiellonian dynasty (1471 – 1526)

The formation of the Royal Council was during XIV – XV centuries. It became the main state power of the Czech Kingdom during the reign of the Jagiellonian dynasty (1471 – 1526). Zemski (regional) congresses played a great part too. Territorial congresses acted together with zemski congresses. Each territory had its own features. Catholic prelates met separately in Moravia. In Lusatia the meeting was divided into curiyu (chambers) noble and local. As for Silesia one part of the nobility was obeyed the king and the other to the local princes. The next important state power was Zemskij Court. It was applied in the conflicts between lords and knights. It's worth to mention that the highest power was the Royal Court. The highest zemski (regional) officials were a burgrave (who was the leader of the council and the assistant of the king); the highest chancellor (registered the edition of each royal order); a chamberlain (was in charge of the cases of the royal cities and confirmed the members of the local councils); next come the highest chamberlain, zemski judges, a zemskij clerk, a hofmister, two burgraves of Karlstein and a burgrave of Hradeskij region. The King appointed the post of mintzmister (the minister of finances) according to the resolution of 1485. Most posts were hold by lords, knights had the right to hold only the post of the highest zemskij clerk and the burgrave of Hradeskij region. In Moravia the highest post was hold by a zemskij hetman. In Lusatia it was a fojt - a vassal of the king and in Silesia it was the royal hetman. Royal cities were ruled by the local law. It's worth noting that further the council was divided into a narrow council and expended one. Thus, the main facture of the Royal Council was the limitation of the Royal power and pay great attention to the Royal Congresses at which a quite narrow circle of the highest gentry decided the financial questions, foreign and domestic policies.

Keywords: the Jagiellonians, the Czech Kingdom, Moravia, Silesia, Lusatia, the estate monarchy, the estate representation organs, the Royal Council, the congress, rights, privileges.

УДК 94(73)“1775/1789”

Д. В. Дорофеев

РАТИФИКАЦИЯ КОНСТИТУЦИИ США 1787 г. В ШТАТЕ НЬЮ-ЙОРК: ВНЕШНЕПОЛИТИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМАТИКА

Ратификация Конституции США 1787 г. в штате Нью-Йорк: внешнеполитическая проблематика

В статье анализируется внешнеполитическая проблематика во время ратификации Конституции 1787 г. в штате Нью-Йорк. Выявлены и исследованы специфические положения взглядов антифедералистов и федералистов, которые были опубликованы в периодической печати: “Publius”, “Phili-Publius”, “Americanus”, “Curtius”, “Fabius”, “Cincinnatus”, “Brutus”, “Cato”, “Federal Farmer”, “A Countryman”, “Plebian”. Осуществлен сравнительный анализ позиций по внешнеполитическим вопросам сторонников и противников ратификации “основного закона” на заседаниях конвента штата.

Ключевые слова: внешняя политика США, Конституция 1787 г., антифедералисты, федералисты, Нью-Йорк.

На исходе мая 1787 г. уже было известно о близости введения новой системы власти в США: к этому времени процедура ратификации Конституции успешно завершилась в восьми из девяти необходимых для нововведения штатах (Делавэр, Пенсильвания, Нью-Джерси, Джорджия, Коннектикут, Массачусетс, Мэриленд, Южная Каролина). В начале лета внимание американского общества было приковано к